

GÖRSEL SANATLAR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMINDAKİ GRAFİK TASARIM KAZANIMLARININ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

ARAŞTIRMA MAKALESİ

İlhami DİKSOY¹, Levent MERCİN²

1 Samsun İl Millî Eğitim Müdürlüğü Ar-ge Birimi İlkadım/SAMSUN, ilhamidiksoy@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0002 7011 6338.

2 Prof. Dr., Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Görsel İletişim Tasarımı Bölümü Evliya Çelebi Yerleşkesi KÜTAHYA, levent.mercin@dpu.edu.tr, ORCID ID: 0000 0001 5721 6054.

Geliş Tarihi: 17.06.2019 Kabul Tarihi: 01.11.2019

Öz: Son yüzyıllarda teknolojinin gelişmesi ve nüfusun artması ile birlikte iletişime duyulan ihtiyaç da artmıştır. İletişimdeki artan bu ihtiyacın karşılanmasında, grafik tasarım önemli bir rol üstlenmiştir. İki boyutlu masaüstü yayıncılığın yanı sıra, günümüzde hareketli ve etkileşimli grafik tasarım ürünleri de kullanılır hale gelmiştir. Bu denli işlevsel ve gelişen bir mecranın eğitiminin temel eğitim düzeyinde ele alınması bir ihtiyaçtır. Bu araştırma, güncellenen Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programındaki (1-8) grafik tasarım ile ilişkili kazanımları öğretmen görüşlerine göre değerlendirmeyi amaç edinmiştir.

Araştırmada nitel yöntemlerden biri olan görüşme tekniğinden yararlanılmıştır. Görüşme, 2018-2019 eğitim-öğretim yılı döneminde Samsun İlinde görev yapan 28 görsel sanatlar öğretmeni ile yapılmıştır. Veriler, içerik analizine göre analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. Araştırmada öğretmenlerin, GSDÖP'ni, grafik tasarım kazanımları açısından yeterli buldukları ve uygulayabildikleri anlaşılmıştır. Ancak program kaynaklı olmayan (araç-gereç, mekân, malzeme, aldıkları lisans eğitiminin yetersizliği vb.) durumlardan ötürü sıkıntı yaşadıkları belirlenmiştir. Ayrıca öğretmenlerin aldıkları lisans eğitiminden dolayı grafik tasarım ile ilgili bilgilerinin istenilen düzeyde olmadığı, bu yüzden konu belirlemede zorlandıkları saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Temel Eğitim, Görsel Sanatlar, Grafik Tasarım, Kazanım, Öğretim Programı

EVALUATION OF GRAPHIC DESIGN ACHIEVEMENTS IN THE VISUAL ARTS CURRICULUM ACCORDING TO TEACHERS' OPINION

Summary:

With the development of technology and population, communication requirement has increased in recent centuries. In meeting this increasing demand, Graphic Designing has an important role. Sprite and interactive graphic products have been used recently, together with two dimensional desktop publishing. It is a requirement to be taken in hand training this functional and developed issue in the level of basic study. This research aimed to evaluate the acquisitions about graphic designing in updated Visual Art Curriculum (1-8) according to the teachers' thoughts.

Qualitative Interview method was used in the research. 28 Visual arts teachers were interviewed teaching in Samsun in 2018-2019 Academic year. Data was analysed and construed according to content analysis. In Research, it was understood that teachers found the VAC (Visual Arts Curriculum) sufficient and applicable in terms of graphic designing acquisitions. However, it was stated that teachers have some problems which are not resulted from the programme (such as lack of material and facility, and insufficient undergraduate education). Also it was stated that these teachers didn't have sufficient undergraduate education about graphic designing, just because of this they have difficulties in determining subject matters.

Keywords: Basic Study, Visual Arts, Graphic Design, Acquisition, Curriculum.

Giriş

Problem Durumu

İlk insanların, ataları için gerçekleştirdiği ritüeller, söylediği şarkılar, yaptıkları danslar ve avlanma sahnelerini mağara duvarlarına betimlemeleri, sanatın eskiden beri varlığını kanıtlayan göstergelerdir. Görsel kültürün ön plana çıktığı günümüzde ise insanlar her nereye bakarlarsa baksınlar sanat ve tasarım çalışmalarını görebilirler. Bu durum günlük yaşantımızın en basit ayrıntıları diyebileceğimiz nesnelere dahi kendisini göstermektedir. Bu özellikleriyle sanat, bireyin yaşamının hemen her anında onun ayrılmaz bir parçasıdır denilebilir. Çünkü sanat, "her yeni kuşağı bir önceki

kuşağa bağlayan, dolayısıyla insanlığın sürekliliğini” (Özsoy, 2003:19) sağlayan alanlardan biridir.

Sanat, insanın duygu ve düşüncelerini, çizgi, renk, biçim, ses, söz, ritim vb. gibi belli öge, ilke ve yöntemlerle bir amaç doğrultusunda belli bir estetik kaygı içerisinde etkili ve özgün biçimde ifade etme eylemi olarak da adlandırılabilir. Ayrıca sanat farklı toplum, kültür, sosyal yapı, etnik köken veya güç grupları arasında köprü vazifesi gören; onların birlikte yaşayabilmeleri için çaba göstermelerini sağlayan bir olgudur (Mercin ve Alakuş, 2007).

Sanat eğitimi, her insana yönelik olarak, psikolojik farklılıkların gözetilerek ruhsal gereksinimlerinin doyurulması için genel eğitim içerisinde (Türkdoğan, 1986:15) vazgeçilmez bir eğitim alanıdır. Bir başka ifade ile sanat eğitimi, bireyin kendini ifade etmesini, estetik değerleri ile duygudaşlık yetisinin gelişmesini, yaratıcı düşünce ve tasarlama becerisinin gelişmesini, çevresindeki toplumsal ve sosyal olaylara ve problemlere karşı duyarlı olmasını ve bunlara yönelik özgün çözüm önerileri geliştirebilmesini de sağlar (Mercin ve Diksoy, 2016). Bu bağlamda sanat eğitiminin, bireyin duygu dünyasının gelişimine destek olan, dünyaya farklı bir gözle bakabilmesini sağlayan, bireyin eleştirel düşünme becerileri kazanmasına katkı sağlayan, estetik beğeni algısını geliştiren, yaratıcılığı teşvik eden, duyarlı olmayı ve farkındalık oluşturmayı vb. sağlayan bir eğitim alanıdır denilebilir.

Sanat eğitimi içerisinde görsel sanatlar eğitimi özel bir alanı oluşturur. Çünkü tüm sanat dallarının birbirini tamamlama ve zenginleştirme özelliği olduğu gibi, kendine has unsurları içerisinde barındıran özel bir alan olduğu da bilinmektedir. Örneğin söz sanatlarında hitabet öne çıkarken, aynı sözlerin estetik biçimde düzenlenerek iki boyutlu yüzey üzerinde sunulması görsel sanatlar alanına girer.

Görsel sanatlar eğitimi Gökay’a (2009:16) göre, öğrencilerin farklı kültür ve toplumların tarihi gelişimi içinde veya günümüzde ürettikleri birçok sanat formunu analiz ederek, bunları içerik olarak değerlendirebilmelerini; görsel sanat eserlerini incelerken analitik ve eleştirel düşüncelerle yaklaşmalarını, yerel ve evrensel sanat hakkında farklı içerik ve anlamları tanımlamalarını ve sanat uygulamaları hakkında fikirler üretirken bunları geliştirmelerini ve bu fikirleri farklı materyaller kullanarak ürüne dönüştürmelerini sağlar. Dolayısı ile görsel sanatlar eğitimi, genel eğitim bütünlüğü içerisinde üzerinde önemle durulması gereken alanlardan biri olarak kabul edilebilir.

Türkiye’de son zamanlarda artan nitelikli eğitim talebini karşılamak ve geleceğin şartlarına uygun bireyler yetiştirmek, hem şimdiki Türk Eğitim Sisteminin hem de sivil toplum kuruluşlarının görevleri arasındadır. Bireyin geleceğe hazırlanmasında, her ne kadar genel eğitimin, yani geniş anlamıyla bilinen eğitimin payı olsa da, örgün eğitimin ağırlığı daha fazladır. Çünkü genel eğitim bireyin yaşantısında doğal bir süreç içerisinde gerçekleşirken, örgün eğitim planlı hareket etmeyi zorunlu kılar. Örgün eğitimin en önemli yapı taşlarından biri, ders öğretim programlarıdır. Programların

niteliği verilecek eğitimin amacına ulaşmasına yardım eder. Program hem öğretmeni hem de öğrenciyi doğrudan etkiler. Alan eğitimine yönelik kazanımları içeren programlar, bilgidan uygulamaya kadar birçok unsuru barındırır.

Son yüzyılda teknolojinin gelişmesi ve nüfusun artması ile birlikte iletişime duyulan ihtiyaç da artmıştır. İletişimdeki artan bu ihtiyacı karşılanmasında, grafik tasarım önemli bir rol üstlenmiştir.

Grafik tasarım günlük hayatta insanın belki de en fazla karşılaştığı görsel sanat ürünlerinden biridir. Çünkü grafik tasarım ürünlerinin insanın yaşamını kolaylaştırmayı amaç edinen bir özelliği vardır. Ayrıca “grafik tasarım bir tür dildir ve iletişim kurmak içindir. Birçok şeyi herkes tarafından daha anlaşılır hale getirmek, evrensel semboller biçimine dönüştürerek hayat kurtarmak, yönlendirmek, bilgi aktarmak, sevgi, barış, saygı vb. değerler konusunda duygu birliği oluşturmak gibi farklılıklarla ve ince detaylarla yaşamı zenginleştirmeye yarar. İnsanların aynı zamanda yeni fikirlerde, fantastik öykü ve manzaralarda kaybolmalarına ve sunulan bilgileri sorgulayıp, itiraz etmelerine de yardım eder ” (Mercin, 2013:4).

Görsel kültürün egemenliğindeki dünyamızda var olan iletişim talebi, insanın yaşamında her türlü iletişim türünde (afiş, ambalaj etiketleri, yazılı basılı nesnelere, kitap kapakları, semboller, pul tasarımı, uluslararası yol işaretleri, trafik levhaları, ışıklandırma, reklam, tv, bilgisayar vb.) kendini göstermektedir. Çevremizde görsel olarak algıladığımız grafik tasarım içinde yer alan görsel iletişim medyaları, toplumsal yaşamdan insanlara gerekli bilgi, mesaj iletmeye etkinliğini ve gücünü yitirmeden devam ettirmektedir (Demir, 1993).

İki boyutlu masaüstü yayıncılığın yanı sıra, günümüzde hareketli ve etkileşimli grafik tasarım ürünleri de kullanılır hale gelmiştir. Bu denli işlevsel ve gelişen bir ortamın eğitiminin dikkate alınması bir ihtiyaç olmuştur. Grafik tasarım eğitiminin temel eğitimde verildiği derslerden biri de Görsel Sanatlar dersidir.

Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programında yer alan grafik tasarım ile ilişkili kazanımların yeterliliği, programdaki öğrenme alanlarıyla ilişkilendirilebilir olup olmadığı, uygulama sürecinde karşılaşılan sorunların neler olduğu vb. cevap bekleyen konuların ders yürütücüsü öğretmenlerin görüşlerine göre değerlendirilmesi ve çözüm önerileri geliştirilmesi, bu araştırmanın gerekçesini oluşturmuştur.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, “görsel sanatlar dersi öğretim programındaki grafik tasarım ile ilişkili kazanımları öğretmen görüşlerine göre değerlendirmeyi” amaç edinmiştir. Bu ana amaca bağlı olarak aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır: Buna göre;

1. Görsel sanatlar dersi öğretmenleri grafik tasarım konularını uygularken, mezun oldukları ana sanat dalına bağlı sorunlar yaşamakta mıdır?

2. Görsel sanatlar dersi öğretmenleri grafik tasarım ile ilişkili kazanımları uygularken, süre, malzeme, araç-gereç vb. unsurlar kazanımların yerine getirilmesini etkilemekte midir?

3. Görsel sanatlar dersi öğretmenleri GSD 1-8 sınıflar ders öğretim programında yer alan öğrenme alanlarındaki grafik tasarım ile ilişkili kazanımları grafik tasarım konularıyla ilişkilendirmedi sorunlar yaşamakta mıdır?

4. Görsel sanatlar dersi öğretmenleri GSD 1-8 sınıflar ders öğretim programında yer alan grafik tasarım ile ilişkili kazanımları işlerken teknik konusunda sorunlar yaşamakta mıdır?

5. Görsel sanatlar dersi öğretmenlerine göre GSD 1-8 sınıflar ders öğretim programında yer alan grafik tasarım ile ilişkili kazanımlar yeterli mi?

6. Görsel sanatlar dersi öğretmenlerine göre GSD 1-8 sınıflar ders öğretim programında yer alan grafik tasarım ile ilişkili kazanımlar sınıf düzeylerine göre uygun mudur?

Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırma nitel yöntemlerden biri olan görüşme tekniğinden yararlanılarak gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı'ndaki grafik tasarım ile ilişkili kazanımların öğretimine yönelik Samsun ilinde 2018-2019 eğitim öğretim yılında görev yapmakta olan Görsel Sanatlar Dersi öğretmenlerinden 28'i ile görüşme yapılmıştır. Görüşme Formunda yer alan sorular uzman görüşü alınarak yapılandırılmıştır. İki bölümden oluşan soruların birinci bölümde kişisel bilgiler, ikinci bölümde araştırmanın ana ve alt amaçlarına ulaşabilmek için tasarlanmış görüşme soruları yer almıştır.

Kapsam ve Sınırlılıklar

Araştırma ilk ve ortaokul basamağında yer alan 1-8. Sınıf Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı ve 2018-2019 eğitim-öğretim yılı Samsun ilinde görev yapmakta olan yansız örnekleme yöntemiyle seçilen 28 Görsel Sanatlar dersi öğretmeni ve veri toplama aracında yer alan sorular ile sınırlıdır.

Bulgular ve Yorum

Ders öğretim programları, dersin genel ve özel amaçlarını, felsefesini, dersin uygulama esaslarını, öğrenme alanlarını, ünite konularını, ölçme ve değerlendirme süreçlerini, sınıf düzeyine göre kazanım ve o kazanıma ilişkin var ise açıklamalarını içeren yazılı bir belgedir. Temel eğitim düzeyinde öğrenme sürecindeki programlardan biri olan Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı, yukarıda belirtilen çerçevede hazırlanmış programlardan biridir. Ancak görsel sanatlar alanının kendine has özelliğinden dolayı program içerisindeki kazanımlarda öğrencilerin hem iki boyutlu hem de üç boyutlu çalışma yapabilecekleri şekilde tasarlanmıştır. İki boyutlu çalışmaların

yapılabileceği kazanımlar ise içerisinde resim sanatından grafik tasarıma, el sanatlarından temel tasarım uygulamalarına kadar geniş bir alanı kapsayacak bir yaklaşımla hazırlanmıştır. Özellikle güncel ve popüler alanlardan biri olan grafik tasarım ile ilişkili kazanımlar, teknolojik olanakların da kullanılabilmesi ve böylece öğrencilerin ilgi duyabileceği konuların seçilebileceği esnek bir yapıda oluşturulmuştur. Oluşturulan Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı 2017 yılında güncellenmiş, 2018- 2019 eğitim-öğretim yılında okullarda uygulanmaya başlanmıştır.

Günümüzde insanların iletişime duyduğu ihtiyaç ve ona harcadığı zaman, önceki yıllara göre artmıştır. Artan bu ihtiyacın karşılanmasında önemli bir rol üstlenen grafik tasarım, birçok alanda kullanılan matbaa, internet, televizyon ve basın yayın alanlarında ihtiyaç duyulan önemli bir alan olmuştur. Önemi giderek artan grafik tasarımın, eğitimi de önem kazanmıştır.

Grafik tasarım eğitiminde öğrenciler, grafik tasarıma ilişkin kazanımları genel olarak uygulamalı olarak öğrenirler. Grafik tasarım eğitiminin uygulama boyutunda ise tasarımın temel ilke ve elemanları öne çıkar. Ancak şekil ve göstergeler böyle olmasına rağmen gösterenler sosyal, kültürel ve evrensel değerlere bağlı kalınarak sağlanır. Grafik tasarım ile ilgili her tür bilgi ve uygulama konusu, eleştirel bir yaklaşımla verilir. Yani öğrencilere, bilginin evrensel ya da yerel kültür unsurlarını içerdiği, yansıyan değil yansıtılanı da anlaması gerektiği bilinci verilir. Öğrencilerin GSD’de grafik tasarım ile ilişkili kazanımlarda imgelerin ya da herhangi bir göstergenin kullanım biçimlerine geniş yer verilmesi, göstergelerin ayrımının farkında olmalarına yardım eder. Dolayısıyla öğrenci herhangi bir görüntüyü okuma eyleminde, imge ile mesaj arasındaki bağı yakalar, bilinçli olarak anlamlandırır ve çalışmalarında uygular. Bu tarz eğitimlerin verilmesi gereken en önemli düzey ise temel eğitim düzeyidir.

Temel eğitimde yer alan Görsel Sanatlar dersindeki grafik tasarım ile ilişkili kazanımlarda öğrenciler, grafik tasarım ürünlerine nasıl bakmaları gerektiğini, bir ürün-deki imgeleri-simgeleri tanıyıp anlamlandırmayı, yorumlamayı ve aynı zamanda kurmuş olduğu anlamsal bağlantıları tasarımında kullanabilmeyi öğrenirler. Grafik tasarım ile ilişkili kazanımlarda grafik tasarım ürünündeki imge, simge ve sembollerin neyi temsil ettiğini, hangi kültürü yansıttığını, sembol, imge ve simgelerin tasarımda kullanılmasının nedenini, tasarımda iletilen mesaja sağladığı anlamı fark edebilir ve bunlara bağlı olarak örtük anlamlarını okuyabilir.

İletişimin bu denli yoğun yaşandığı günümüz dünyasında iyi bir grafik tasarım eğitimi bireye görsel kültür adına zenginlik katar. Bu yüzden bireyin grafik tasarım eğitimi alması önemlidir ve gereklidir. Grafik tasarım ürünlerini küçük yaşlarda tanımak ve hatta onunla ilgili becerileri elde etmek bireyin sorumluluk almasına, grafik tasarım okur-yazarı olmasına, toplumsal olaylara duyarlılık göstermesine vb. katkı sağlayacaktır. Bireyin bu ve buna benzer becerileri elde etmesinin yollarından biri de Görsel Sanatlar Dersi Programı içerisinde yer alan grafik tasarım ile ilişkili kazanımların amacına uygun gerçekleştirilebilmesidir.

Görsel Sanatlar Dersi Öğretmenlerinin GSDP'ndeki Grafik Tasarım İle İlişkili Kazanımlara Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Araştırmanın bu boyutunda nitel yöntemlerden biri olan görüşme tekniğinden yararlanılmış, bu kapsamda Samsun ilinde 2018-2019 eğitim öğretim yılında görev yapmakta olan Görsel Sanatlar dersi öğretmenlerinden 28'i ile yüz yüze görüşme yapılmıştır. Aşağıda araştırmanın ana ve alt amaçlarına ulaşabilmek için yarı yapılandırılmış görüşme sorularına ilişkin öğretmenlerin görüşlerine yer verilmiştir. Buna göre,

Tablo 1: Grafik tasarım konularını uygularken karşılaşılan problemler nelerdir?

S.A.	Öğrencilerin <i>hayal güçlerini kullanamama sıkıntısı</i>
E.K.	Öğrencilerin <i>yaratıcı düşüncelerini kullanamama sıkıntısı</i>
B.D.	<i>Yaratıcılık yeni bir fikir bulma konusunda (orijinal)sıkıntı yaşanmaktadır</i>
O.A.	<i>Kopyacılık. Bilgisayarsız çalışma zorunluluğu. Süre sınırlaması.</i>
K.D.	<i>Baskı teknikleri uygulanırken kesici alet kullanımı, yapılan çalışmaların kurumadan toplanmak zorunda olunması, sürenin yetersiz kalması, amblem- logo vb uygulamalarda öğrencilerin cetvel pergel vs aletlerin kullanımını bilmemesi.</i>
R.Ö.	Öğrencinin <i>yaratıcılık konusunda eksikliği ve materyal eksikliği</i>
U.B.	<i>Okulumuzun Görsel Sanatlar atölyesinin olmayışı uygulama açısından ana nedeni oluşturuyor.</i>
S.U.	<i>Atölye olmayışı</i>
C.S.	<i>Her hangi bir sorun yaşamıyorum</i>
E.S.	<i>Uygun atölye ortamının olmaması materyal eksikliği ve zamanın kısıtlı olması konuların işlenmesini olumsuz yönde etkilemekte</i>
F.İ.	<i>Ders kitaplarının bulunmaması, çocukların hazır bulunurluk seviyelerimin yetersiz olması</i>
N.D.	<i>Okulun yeterli imkânlarının olmayışı çocukların yaratıcılığını sınırlaması</i>
E.K.	<i>Okul donanımlarının yetersizliği, ders saatinin yetersizliği, ders materyallerinin getirilmemesi</i>
S.K.	<i>Bilgisayar gibi teknik araçların okulumuzda olmaması ve grafiğe ilginin öğrencilerde az olması</i>
K.A.	<i>Öğrencilerin grafik tasarımıyla ilgili geçmiş bilgilerinin olmaması grafik tasarımı plastik sanatların bir parçası olarak görmemeleri</i>
F.P.	<i>Bilgisayarlı grafik gösterme şansım yok.</i>
S.B.	<i>Grafik tasarım konularını uygulayabiliyoruz.</i>
H.A.	<i>Malzeme yetersizliği</i>
B.A.	<i>Teknolojiden yararlanamamak</i>

Y.B.	Öğrencilerin bir şeyler tasarlaması bulunduğu çevre ve öğrenci düzeylerine göre bazen zor olabiliyor. Çoğu zaman görsel sanatlar dersinde çok temel düzeydeki konuları bile aktarmada zorluk yaşarken <i>tasarıma yönelik bir şeyleri anlatmak ve anlaşılacak zor olabiliyor</i>
E.T.	<i>Bir sorun yaşamıyorum</i>
C.R.	Çocukların <i>hayal gücünün yeteri kadar gelişmemiş olması</i>
G.S.	<i>Sınıfında akıllı tahtanın olmayışı, konuları görsel olarak anlatmada ve ifade etmede zorluk yaşatmakta, malzeme ve araç gereç eksikliği, bilgisayar laboratuvarının yetersizliği.</i>
N.Ş.	<i>Ne kadar sadeleştirme yapılmalı kısmı zorluyor.</i>
İ.G.	<i>Grafiksel anlamda çizim yapmakta öğrencilerin zorlanması Öğrencideki tasarlama yeteneğinin basit düzeyde ve fazla resimsel kalması.</i>
H.T.	<i>Konuları anlatırken güçlük yaşanması. Örnek gösterildiğinde de benzerine kaçılarak özgün fikirler çıkmaması ve gerekli ortamın olmaması</i>
Ö.B.	Öğrencilere amblemi anlatırken mecburi verilen örnekler reklam içeriyor. Ortaokul öğrencileri sadeleştirme konusunu tam kavrayamayabiliyor. <i>İllüstratif çalışmalar sıklıkla çıkıyor.</i>
H.Y.	<i>Malzeme sorunu</i>

Tablo 1. İncelendiğinde, öğretmenlerin öğrencilerin hayal güçlerinin ve yaratıcılıklarının yeterli düzeyde olmaması, malzeme, araç-gereç ve kitap vb. materyal eksikliği, ders süresi ve teknolojik olanakların (bilgisayar, akıllı tahta vb.) yetersizliği, öğrencilerin konu hakkında ön bilgi düzeylerinin düşük olması, malzeme kullanımının yeterince bilinmemesi, öğrencilerin zorlanması, atölyelerinin olmayışı, bazı konuların sadeleştirilmesi yüzünden konunun kavranamaması gibi hususlardan dolayı Görsel Sanatlar dersini uygularken problem yaşadıkları anlaşılmaktadır. Buna bulguya göre öğretmenlerin çoğunun, görsel sanatlar dersinde grafik tasarım konularını işlerlerken programa bağlı olmayan dış etkenlerden dolayı sorunlarla karşı karşıya kaldıkları görüşünde oldukları söylenebilir. Öğretmenler, öğrencilerin grafik tasarım ile ilgili ön bilgilerinin olmamasını, teknolojik araç-gereç ve cihazların olmayışını, özgün fikirler çıkmamasını ve ders süresinin dersi işlemeye yetmemesini bir gerekçe olarak göstermişlerdir.

Tablo 2: Mezun olduğunuz okul GSDÖP'ndaki grafik tasarım ile ilişkili kazanım konularını uygulamanızda yeterli mi? Eğer cevabınız hayır ise lütfen açıklayınız.

S.A.	Yeterli
E.K.	Hayır. Sınırlı bir grafik eğitimi aldım
B.D.	Hayır. Grafik tasarım eğitimini az aldım
O.A.	Paü resim iş için hayır. Paü'de grafik tasarım dersi sadece özgün baskıdan ibaretmiş gibi işleniyor. Asıl önemli olan temel tasarım atlanıyor. Verilen bilgiler çok üst düzey ortaokul ve liselere uyarlamak gerekiyor. Çalışmaları yaparken ana malzemeye alternatif malzeme üretmek gerek örneğin linol yerine dokusuz 1cm strafor ve linol bıçağı yerine kalem kullandık.
K.D.	Evet
R.Ö.	Hayır. Yan dalım grafik tasarım olmasına rağmen bu alanda çok sınırlı bir eğitim aldım.
U.B.	Evet
S.U.	Hayır. Bizim dönemimizde her şeyi el ile saatlerce günlerce uğraşarak ortaya çıkardık şimdiki fiziki koşullar imkânlar üst düzey
C.S.	Hayır. Grafik bilmiyorum.
E.S.	Hayır. Temel tasarım kısmını hiç görmedik.
F.İ.	Hayır. Hocalar yetersizdi.
N.D.	Hayır. Sadece baskı dersi işledik.
E.K.	Hayır. Yeterli grafik eğitimi aldığımı düşünmüyorum.
S.K.	Hayır. Grafik hiç görmedim.
K.A.	Yeterli
F.P.	Hayır. Bilgisayar kısmını hiç görmedik.
S.B.	Yeterli.
H.A.	Hayır. Eski usul grafik eğitimi idi ...bilgisayar ağırlıklı değil
B.A.	Hayır, atölye yok
Y.B.	Hayır. Hocalarım iyi değildi.
E.T.	Hayır. Fiziki imkânlar yoktu.
C.R.	Evet yeterli
G.S.	Evet
N.Ş.	Hayır, ana sanatım resimdi. Temel tasarım düzeyinde bilgiye sahibim.
İ.G.	Yeterli
H.T.	Evet
Ö.B.	Evet
H.Y.	Hayır güzel sanatlar lisesinde aldığım eğitim üniversitede aldığım eğitimden daha etkiliydi

Tablo 2'e bakıldığında öğretmenler, mezun oldukları okulun, GSDÖP'ndaki grafik tasarım ile ilişkili kazanım konularını uygulamalarında yeterli olmadığı görüşündedirler. Öğretmenlerin bu soruya ilişkin açıklamaları incelendiğinde, lisans düzeyinde yeterli grafik tasarım eğitimi almadıklarını, grafik tasarım eğitiminin baskı teknikleri olarak algılandığını, hocalarının iyi olmadığını, eski usul eğitim aldıklarından dolayı bilgisayar vb. teknolojik bilgileri görmediklerini belirtmişlerdir. Bir kısmı da ana sanat dalı olarak resim aldığını, almış olanlardan bir kısmı ise grafik tasarım eğitimi sadece bir dönem aldığını ifade etmiştir. Elde edilen bu bulguya göre, öğretmenlerin lisans döneminde aldıkları eğitimin yeterli düzeyde grafik tasarım eğitimi içermediği söylenebilir. Bu bulgu, öğretmenlerin görsel sanatlar dersini uygularken grafik tasarım ile ilişkili kazanımları tam anlamıyla yerine getiremedikleri belirtilebilir. Bu veriyi destekleyen benzer bir çalışmada Mercin ve Diksoy (2016), görsel sanatlar öğretmenlerinin görsel sanatlar dersinde grafik tasarım ile ilgili kazanımları verirken zorlandıklarını tespit etmiştir.

Tablo 3: Grafik tasarım ile ilişkili kazanım konularını uygularken malzeme ve araç-gereç kaynaklı sorunlar yaşamakta mısınız? Eğer yaşamaktaysanız lütfen açıklayınız.

S.A.	<i>Evet, öğrencilerin sosyo- ekonomik durumları dersin kalitesi ile paralel</i>
E.K.	<i>Evet, öğrencilerin maddi durumlarının olmayışı dersin niteliğini etkiliyor.</i>
B.D.	<i>Yaşanmamaktadır. Bütün öğrencilerin temin edebileceği malzemeler kullanılmaktadır.</i>
O.A.	<i>Evet, araç gereç bulmak çoğu zaman imkânsız, ilçede olmanın dezavantajını yaşıyoruz. İldaki okullar bile bazen istediği araç gereci il dışından getirtebiliyor. İnternetin bu konuda faydası büyük oluyor. Ancak az önce de dediğim gibi alternatif araç gereç bulup uygulamaları bölge imkânlarına uyarlamak daha ekonomik.</i>
K.D.	<i>Öğrencilerin bir kısmının malzeme getirmemesi başta olmak üzere kesici alet ve cetvel vs. kullanımı en büyük problemidir.</i>
R.Ö.	<i>Evet. Mesela grafik tasarımda çizimlerinin bilgisayar ya da tablet yerine el ile yapılması süreci çok yavaşlatan bir konu.</i>
U.B.	<i>Okulumuz taşınmalı ve yatılı öğrencilerin bulunduğu bir okul o yüzden araç gereç ve malzeme sorunu sürekli yaşadığımız bir sorun.</i>
S.U.	<i>Çocuklarla malzeme sıkıntısı çekmiyoruz .fakat sınıflar 35-37 kişi.. atölye yok</i>
C.S.	<i>Hayır</i>
E.S.	<i>Yaşamaktayız her öğrencinin gelir düzeyi farklı olduğundan istenilen malzemeler getirilmemekte bundan kaynaklı bu derslerdeki materyallerin okul idaresi tarafından ya da millî eğitim Bakanlığınca karşılanması daha iyi olacağı kanaatindeyim. Ayrıca grafik tasarımla alakalı konuların bilgisayarlar eşliğinde işlenmesi hususunda gerekli ortamın sağlanması çok daha faydalı olacaktır.</i>
F.İ.	<i>Evet</i>
N.D.	<i>Evet internet</i>

E.K.	<i>Evet. Öğrencilerin araç gereç getirmeme durumları dolayısıyla konular işlenememekte uygulama yapılamamaktadır.</i>
S.K.	<i>Fiziki ortam ve öğrencilerin bir cetveli bile getirmesinden kaynaklanan sorunlar</i>
K.A.	<i>Yaşamaktayım öğrencilerin pergel cetvel vb. aletleri görsel sanatlar dersinin bir parçası olarak görmemeleri sorun teşkil ediyor.</i>
F.P.	<i>Hayır. Geri dönüşüm öncelikli seçimler yaparım.</i>
S.B.	<i>Hayır</i>
H.A.	<i>Yaşamaktayız</i>
B.A.	<i>Sebeep ekonomik</i>
Y.B.	<i>Hayır</i>
E.T.	<i>Yaşamıyorum</i>
C.R.	<i>Hayır, kırtasiyelerden temin ediliyor.</i>
G.S.	<i>Evet, yaşıyorum, akıllı tahta, konularla ilgili araç gereç ve bilişim laboratuvar yetersizliği</i>
N.Ş.	<i>Okul sıraları çalışmaya uygun değil. Fakat öğrenciler ders araç-gereçlerini getiriyor.</i>
İ.G.	<i>Evet. Cetvel pergel kullanımı ile çizimlerin desteklenmesi gerek ve bilgisayara aktarma ve düzenleme aşamasına geçilemiyor.</i>
H.T.	<i>Öğrencilerin bir çoğu pergel dahi kullanmamış oluyorlar hatta cetveli nasıl kullanacağını bilmiyorlar,</i>
Ö.B.	<i>Grafik tasarım konularında cetvel pergel gibi ölçüm araçları ile kuru boyalar yeterli oluyor. Yetersiz olduğu zamanlarda farklı boya tipleri ve kolaj çalışması da iyi oluyor.</i>
H.Y.	<i>Evet köy okulu olduğumuzdan dolayı araç gereç sıkıntısı hep var</i>

Tablo 3. İncelendiğinde, öğretmenlerin büyük bir kısmı, GSDÖP'ndaki grafik tasarım ile ilişkili kazanımların uygulanmasında malzeme ve araç-gerece dayalı sorun yaşadıklarını dile getirmişlerdir. Bu soruya ilişkin açıklamalara bakıldığında ise, okulun ilçede olması, okulun taşınmalı öğrencilerden oluşması, atölye olmaması, bilgisayar olmaması, öğrencilerin ekonomik durumunun uygun olmaması, sosyo-kültürel yapı, sınıfların kalabalık oluşu vb. gibi unsurları gerekçe olarak gösterdikleri anlaşılmaktadır. Bu veriye göre, öğretmenlerin görsel sanatlar dersini uygularken malzeme ve araç-gerece dayalı problemler yaşadıkları bu nedenle grafik tasarım ile ilişkili kazanımları yeterince uygulayamadıkları söylenebilir.

Tablo 4: Grafik tasarım ile ilişkili kazanım konularını uygularken ders süresine bağlı sorunlar yaşamakta mısınız? Eğer yaşamaktaysanız lütfen açıklayınız.

S.A.	<i>Hayır, süre konusunda esneklik imkânımız var ayrıca yıllık planlarda konu sürelerini istediğimiz oranda ayarlayabilmekteyiz</i>
E.K.	<i>evet, haftada 1 ders saati yani 40 dk .hangi işe yeter</i>
B.D.	<i>Yaşanmamakta.</i>
O.A.	<i>Baskı konuları tek derse sığdırılmaz. Ve bir sınıf mevcudu 25'i geçiyorsa uygulamayı evde yapmalarına da izin vermiyorsam genellikle haftalar süren bir çalışma olabiliyor.</i>
K.D.	<i>Süre çalışmaların tamamlanmasına kesinlikle yetmemektedir.</i>
R.Ö.	<i>Evet yaşıyorum. Materyal eksikliği süre sarfiyatını artırıyor.</i>
U.B.	<i>Tabi ki her işte olduğu gibi süreklilik ve kesintiye uğramamış olmak önemli. 40 dakikalık bir süre mevcut şartlarda yetersiz.</i>
S.U.	<i>Süre zaten yetmiyor haftada 1 ders saati yani 40 dk. hangi işe yeter. Ben etkinlikleri 4-6 haftaya yayıyorum mecburen</i>
C.S.	<i>Evet. Çünkü ders saatimiz yeterli olmamaktadır.</i>
E.S.	<i>Bir sınıfla haftada sadece 40dk ders işleyebiliyoruz bunun da belli bir bölümü yoklama ve açıklamalarla geçtiğinden zaman konusunda çok sıkıntı yaşıyoruz. Bir hafta sonra aynı konuya devam ederken öğrencileri motive etmek ve derse hazırlamak oldukça güç oluyor. Ders saatlerimizin artırılması başta öğrencilerimiz olmak üzere hepimizin faydasına olacaktır</i>
F.İ.	<i>Evet, 40 dk lik ders yetersiz gelmekte.</i>
N.D.	<i>Okul öğrencilerden kaynaklı sorun yaşıyorum malzeme eksikliği internet</i>
E.K.	<i>Evet. Ders saati konuyu işlemek ve uygulama yapmak için yetersiz kalıyor. Kesinlikle ders saati artırılmalıdır.</i>
S.K.	<i>Hayır</i>
K.A.	<i>Yaşamaktayız görsek sanatlar dersinin 1 saat olması konu bütünlüğü açısından oldukça yetersiz.</i>
F.P.	<i>Evet. En gerçek problemimiz budur.</i>
S.B.	<i>Hayır</i>
H.A.	<i>Zaman yetmemektedir</i>
B.A.	<i>Ders saatinin az olması</i>
Y.B.	<i>Hayır</i>
E.T.	<i>Süre konusunda ilk anda özgül ürünler çıkıyabiliyor</i>
C.R.	<i>Surenin az olduğunu düşünmekteyim.</i>
G.S.	<i>evet, Süre yetersiz geliyor.</i>
N.Ş.	<i>Hayır</i>
İ.G.	<i>Süre sıkıntısı yok.</i>
H.T.	<i>Bir ders açıklamaya örnelemeye harcanmakta</i>
Ö.B.	<i>Sadece grafik tasarım değil bütün konuları işlerken süre ile ilgili sıkıntı yaşıyoruz. Bir hafta konuyu anlatıp diğer 1 ya da 2 haftada öğrencilerden etkinlikleri yapmasını beklemek iyi olmuyor.</i>
H.Y.	<i>Köy okulu olunca seçmeli resim dersini de alıyorum süreyle ilgili bi sıkıntı yaşamadım</i>

Tablo 4. Gözlemlendiğinde, öğretmenlerin neredeyse tamamı öğretim sürecinde süre kaynaklı sıkıntılar yaşadıklarını dile getirmiştir. Haftalık bir ders saatinin konuları anlatmaya yetmediğini, özellikle kalabalık sınıflarda kırk dakikanın büyük bir kısmının yoklama, öğrencileri motive etme, konuya giriş vs. işler ile geçtiğini vurgulamışlardır. Uygulanacak olan etkinliğin bölünmesinin dersin verimini düşürdüğünü belirtmişlerdir. Bu bulgu, öğretmenlerin görsel sanatlar dersini ve grafik tasarım konularını uygularken süreye yönelik sıkıntılar yaşadıkları ve dersi verimli işleyemedikleri söylenebilir.

Tablo 5: GSDÖP’nda yer alan grafik tasarım ile ilişkili kazanımları işlerken hangi konuları tercih edersiniz? Niçin?

S.A.	<i>Müfredat programı ile ilgili yorum yapamayacağım</i>
E.K.	<i>Şuan yorum yapamayacağım</i>
B.D.	<i>Amblem logo afiş gibi çalışmalar öğrencinin ilgisini çekmektedir</i>
O.A.	<i>Kazanımları hatırlayamadım</i>
K.D.	<i>“Benim Müzem” konusuyla broşür, amblem ve afiş çalışmaları yaptırmayı tercih ediyorum. Hem araştırma yaparak müze bilinci kazanırken hem de yaratıcılığını ön plana çıkaracak tasarımlar oluşturabiliyorlar. “Blok Yazı” uygulaması ile tipografiyi öğretilirken boşluk-doluluk kavramları üzerinde de durulabiliyor. Özgün baskı teknikleri ile uygulamaların orijinal yapımları ve ünlü baskı resim sanatçıların tanınmaları sağlanırken, bu tekniklerin sınıf ortamında basite indirgenmiş yakın uygulamalarını yaptırıyorum.</i>
R.Ö.	<i>Yaratıcılığı olumlu destekleyen konu ve kazanımlar her zaman tercihimdir.</i>
U.B.	<i>Afiş, amblem ve logo tasarımı konularını tercih ederim. Bu konuların sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kazandırması açısından güzel bir zemin oluşturduğunu düşünüyorum.</i>
S.U.	<i>Tipografi-grafiti-amblem logo. Çünkü ilgileri bu yönde</i>
C.S.	<i>Amblem, logo, piktogram, afiş, tipografi</i>
E.S.	<i>Afiş, Logo, amblem, baskı, piktogram</i>
F.İ.	<i>Bu soru beni aşılıyor.</i>
N.D.	<i>Mekân Zıtlık odak nokta</i>
E.K.	<i>amblem logo broşür afiş vb. hayata dönük oldukları için.</i>
S.K.	<i>Amblem ve logo, sebebi hayata hayal gücü ile hazırlayan güzel bir konu olması</i>
K.A.	<i>Logo çalışması afiş çalışması piktogram çalışmaları bulunduğu eğitim kademesine daha uygun olduğunu düşündüğüm için tercih ediyorum.</i>
F.P.	<i>Çevresel, kültürel ve ekonomik faktörleri göz önüne alarak seçim yaparım. Öğrencinin merak, heves ve motivasyonunu uyandıracak konuları tercih ederim.</i>
S.B.	<i>Logo, amblem, afiş tasarımı, piktogram, exlibris çalışmaları</i>
H.A.	<i>Kitap kapağı ve el broşürü. Çocukların dikkatini çektiği için.</i>
B.A.	<i>Daha çok kağıt kalemle ilgili kazanımlar</i>
Y.B.	<i>Genel anlamda buldukları çevreden konu örnekler veriyorum.</i>

E.T.	<i>amblem-logo,afiş</i>
C.R.	<i>Somut konuları tercih ederim. Çünkü çocukların anlayabilmelerini daha çok kolaylaştırıyor.</i>
G.S.	<i>Amblem, logo, afiş, özgün baskı teknikleri</i>
N.Ş.	<i>Sadeleştirme- kent sembolleri-tipografi</i>
İ.G.	<i>Logo. amblem. graffiti. afiş tasarımı. İsim düzenleme. soyut geometrik çalışmalar.</i>
H.T.	<i>Yaşantılarında kullanabilecekleri konular ilgi çekebilir. Kendi formanı tasarla gibi..</i>
Ö.B.	<i>5-8 arası sadeleştirme, amblem, afiş ve broşür tasarımı yaptırıyorum.</i>
H.Y.	<i>Logo amblem gibi daha üretici işler çıkıyo</i>

Tablo 5. e bakıldığında, öğretmenlerin neredeyse tamamı grafik tasarım ile ilişkili kazanımları işlerken konu olarak logo, amblem, afiş, baskı resim, broşür çalışmaları, kitap kapağı tasarımı yaptırmayı tercih ettiklerini belirtmişleridir. Ayrıca çok az öğretmen ise graffiti, piktogram ve exlibris yaptırdıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin çoğu bu tasarımları yaptırmalarının gerekçesini açıklamamış, açıklayanlar ise kolay olduğu, yakın çevreden örnek verilebildiği, günlük hayata uyarlanabilir olduğu için tercih ettiğini belirtmiştir. Bu verilerden hareketle öğretmenlerin öğretim programındaki grafik tasarım ile ilişkili kazanımlar hakkında istenilen düzeyde bilgilerinin olmadığı söylenebilir. Ayrıca bu bulguya göre, GSDÖP’ki grafik tasarım konularıyla ilişkilendirilebilecek özellikle güncel konular var iken geleneksel tasarım ürünlerinin yaptırılıyor olması, öğretmenlerin program kazanımlarına göre hareket etmediklerini göstermektedir.

Tablo 6: GSDÖP’ında “Görsel İletişim ve Biçimlendirme” öğrenme alanında yer alan grafik tasarım ile ilişkili kazanımları hangi konularla ilişkilendirmektesiniz? Neden?

S.A.	<i>Amblem logo</i>
E.K.	<i>Renk, çizgi, doku, perspektif</i>
B.D.	<i>Zentangle</i>
O.A.	<i>Konuları hatırlamıyorum.</i>
K.D.	<i>8.1.4. 8.1.9. kazanımlarını blok yazı ve afiş uygulamalarıyla, 7.1.1/ 7.1.8. kazanımlarını Kent Sembolleri ve Negatif-Pozitif konularıyla, 6.1.5/ 6.1.2/6.1.9 kazanımlarını Güzel Ülkem konusuyla afiş tasarımı yaptırırken, 5.1.175.1.7 kazanımlarını renklerle grafiksel tasarım çalışmaları ile ilişkilendiriyorum.</i>
R.Ö.	<i>“Çalışmalarında sanat elemanlarını ve tasarım ilkelerini kullanır” kazanımı grafik tasarım ve uygulama sürecine uygun bir kazanım.</i>

U.B.	G.8.1.9 Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır .(<i>amblem, logo ve afiş tasarımı konularını işlerken</i>) G.8.3.1 Sanat eserinde kullanılan görsel dilin ifadeleri aktarmadaki etkisini analiz eder.(<i>Amblem, logo ve afiş tasarımı konularını işlerken</i>) G.8.3.6Çağdaş medyadaki imaj, yazı ve sembol gibi unsurların etkisini analiz eder.(<i>Amblem, logo ve afiş tasarımı konularını işlerken</i>) G.8.3.7 Popüler kültürün günümüz görsel sanatlarına etkisini açıklar.(<i>Amblem, logo ve afiş tasarımı konularını işlerken</i>)
S.U.	<i>Afiş çalışmaları ve piktogramlar ile kültürler arası etkileşimler ülkeleri ve ülkemizi tanıyalım konularını seçiyorum çünkü farklı kültürler dikkatlerini çekiyor</i>
C.S.	<i>Renk, çizgi, doku, perspektif, valör</i>
E.S.	<i>Figür mekan ilişkisini kolaj çalışmaları ile</i>
F.İ.	<i>Bu soru beni aşıyor</i>
N.D.	<i>Üç boyutlu çalışma</i>
E.K.	<i>Amblem afiş broşür ile ilişkilendiriyorum. Konuyu yalın ve net aktarığmdan.</i>
S.K.	<i>Amblem logo</i>
K.A.	<i>Ders planındaki kazanımları daha çok günlük hayatta kullanılabilecek ve sosyalleşmesine katkıda bulunabilecek kazanımlarla ilişkilendirmeye çalışıyorum.</i>
F.P.	<i>Motif, geleneksel el sanatları, kent sembolleri, piktogram vb.</i>
S.B.	G.5.1.1. (fikirleri tasarlama, eskiz yapma vs) G.5.1.5. (Bilgisayar kullanımı) G.5.1.7. - G.6.1.4, - G.6.1.9 G.7.1.8 - G.8.1.4 - G.8.1.9. G.7.3.1. G.7.3.7 G.8.1.3
H.A.	<i>Medya okuryazarlığı ile ilişkili</i>
B.A.	<i>Yorum yapamayacağım</i>
Y.B.	<i>Tasarım noktasında bir afiş yapılacağında bulunduğu çevreden konular vermeye çalışıyorum. Sanat günleri ya da yıllık planda o haftaya denk gelen bir belirli gün ve haftalar konusu. Öğrencilerin daha çabuk anlamlandırabilmesi ve kendi bulunduğu çevreden daha fazla örnek verebileceğini çalışmasını daha rahat yapabileceğini ve kendini daha iyi ifade edebileceğini düşündüğüm için.</i>
E.T.	<i>Müze eğitimi</i>
C.R.	<i>Çağdaş medyadaki imaj, yazı ve sembol gibi unsurları etkisini analiz eder. Böylece çocuklar günümüz teknolojisine ayak uydurmuş oluyor.</i>
G.S.	<i>Görsel sanat elemanları ve tasarım ilkelerini göz önünde bulundurma kazanımları ile ilişkilendirmekteyim.</i>
N.Ş.	<i>G.7.3.kent sembolleri (resim ve grafik tasarım bir arada olduğu için)</i>
İ.G.	<i>Soyut ve yazı kullanımı gerektiren konuları grafiksel işlemeyi tercih ederim</i>
H.T.	<i>Sadeleştirme</i>
Ö.B.	<i>Cevap vermesem</i>
H.Y.	<i>Afiş tasarımı kitap kapağı tasarımı veya broşür tasarımı daha iyi oluyor</i>

Tablo 6. İncelendiğinde öğretmenlerin tamamına yakını bu soruya net bir cevap verememiştir. Vermeye çalışanlar da öğrenme alanı sırasını karıştırmış, başka bir öğrenme alanının kazanımlarını yazmışlardır. Yine örnek verenlerin neredeyse tamamı grafik tasarımı; logo, amblem, afiş tasarımı üçlüsünden ibaret olduğunu gördükleri anlaşılmaktadır. Gerekeşi ile ilgili bir açıklama belirtmemişlerdir. Bu bulgudan hareketle öğretmenlerin ders öğretim programını yeterli düzeyde incelemeye, programa tam anlamıyla hâkim olamadığı, program okur-yazarı olmadığı söylenebilir.

Tablo 7: GSDÖP’ndaki “Kültürel Miras” öğrenme alanında yer alan grafik tasarım ile ilişkili kazanımları hangi konularla ilişkilendirmektesiniz? Niçin?

S.A.	<i>G.7.3.6 Sanat eserinde sosyal ve kültürel inanışların etkisini yorumlar-Kent sembolleri</i>
E.K.	<i>Kazanımları hatırlayamadım</i>
B.D.	<i>Müzecilik</i>
O.A.	<i>Bu soruyu geçelim</i>
K.D.	<i>5.2.2/5.2.3 Kendi müzemi kuruyorum- Müze kart ve broşür tasarımı, 6.2.2./6.2.4 Anadolu Uygarlıkları grup çalışması, 7.2.3./7.2.2 Kent sembolleri, 8.2.2./8.2.4 Benim müzem konularını ilişkilendiriyorum.</i>
R.Ö.	<i>“Tasarımlarında, yaşadığımız dönemin getirdiği teknolojik gelişmelerden hareketle dijital teknolojiyi kullanır.” kazanımı kültürel mirasımızı aktarmada uygun bir kazanım olabilir.</i>
U.B.	<i>G.6.2.4. Anadolu uygarlıklarına ait eserleri müzeler aracılığıyla inceler.(müze broşürü tasarlama) Öğrenciler hem Anadolu uygarlıklarına ait eserleri tanımış oluyor hem de tasarım sürecinde yaparak yaşayarak kalıcı öğrenmeler gerçekleştiriyor. G.7.3.6. Sanat eserinde sosyal ve kültürel inanışların etkisini yorumlar.(Kent sembolleri konusu işlerken)Kentlerin sosyal dokularının ve öne çıkan özelliklerinin ayırt edilip öğrenciler tarafından kendi çalışmalarında yer bulması bu kazanımın kazandırılmasında etkili oluyor.</i>
S.U.	<i>Kültürel miraslarımızdan özellikle Türk halı kilim motifleri ile ebru. Minyatür ve çini sanatı uyguluyoruz</i>
C.S.	<i>Türkiye tanıtım afişi, müze broşürü</i>
E.S.	<i>Geç</i>
F.İ.	<i>Bu soru beni aşıyor</i>
N.D.	<i>Eser inceleme popüler kültürün sanata etkisi</i>
E.K.	<i>afiş ve broşürle. görsel ifade olarak öğrenme alanını iyi anlatmaktadır.</i>
S.K.	<i>Amblem logo tasarımı</i>
K.A.	<i>Afiş çalışmasını bir müze ya da ören yerinin tanıtımında kullanarak hem grafik tasarım kazanımlarını hem kültürel miras öğrenme alanındaki kazanımları ilişkilendiriyoruz</i>
F.P.	<i>Kültürel miras öğrenme alanında grafik tasarım konularını tercih etmiyorum. Nasrettin hoca fıkrası çalışabiliriz. Ya da Anadolu efsanelerini, bir etnografya müze logosu olabilir. Medeniyetlerin sembolleri araştırılabilir.</i>

S.B.	G.5.2.1. (farklı kültürlerin tasarımları incelenebilir.) G.6.2.6. (alandaki meslekler incelenebilir) G.7.2.1. G.7.2.3 (tasarımcıların üslupları) G.8.2.2. (Tasarımcıların bu konuda örnek çalışmaları incelenir)
H.A.	<i>Tarihi yapı ve folklor.</i>
B.A.	<i>Yorum yapmasam...</i>
Y.B.	<i>Merkezde bulunduğum için müzeleri aktif olarak kullanmaya müze de etkinlik planlayıp dersi orada işliyorum mekânlar el verdikçe.</i>
E.T.	<i>müze eğitimi</i>
C.R.	<i>Mimari eserim konulu çalışmalar yapıp kültürel miraslarımızı yasadılarımızı sağladığımız oluyoruz.</i>
G.S.	<i>Kültürel miras müzecilik öğrenme alanları ile ilişkilendirilir.</i>
N.Ş.	<i>G.8.2.4 broşür tasarımı</i>
İ.G	<i>Çok eski ürünlerin üzerindeki desenler çizimler grafik tasarımla ilişkilidir. Ayrıca el sanatları örnekleri çizerken boyarken ya da kendimiz oluştururken bu alanla ilgili ilişki kuruyorum örnekler kullanıyoruz.</i>
H.T.	<i>Kendi kültürel tarihini bilir. şehir amblemleri ile</i>
Ö.B.	<i>Kültürel mirası anlatırken bir eserin müzeye götürülmesi üzerine bir drama çalışması yaptırıyorum. Böylece ülkeden kaçırılan eserlerin kültürel mirasımızı nasıl olumsuz yönde etkilemiş olduğunu anlamalarını sağlıyorum. Müzeler ile ilgili broşür yaptırıyorum.</i>
H.Y.	<i>Müzeler konusu ile ilişkilendiriyorum ülkemiz bu duruma gayet elverişli bir ülke</i>

Tablo 7'e bakıldığında öğretmenlerin çoğunluğu GSDÖP'ndaki "Kültürel Miras" öğrenme alanında yer alan grafik tasarım ile ilişkili kazanımları hangi konularla ilişkilendirdiklerine yönelik net yanıt verememiş ve konu-kazanım ilişkisini belirtememişlerdir. Belirtenler ise genel olarak; 5.2.2., 5.2.3. Kendi müzemi kuruyorum- Müze kart ve broşür tasarımı, 6.2.2., 6.2.4. Anadolu Uygarlıkları grup çalışması, 7.2.3., 7.2.2., Kent sembolleri, 8.2.2., 8.2.4. kazanımlarını benim müzem konuları ile ilişkilendirdiklerini belirtmişlerdir. Gerekçesini ise belirtmemişlerdir. Bazı öğretmenler ise öğrenme alanını karıştırmış diğer öğrenme alanlarından kazanım örnekleri vermiştir. Bu bulgunun, öğretmenlerin programdaki öğrenme alanlarındaki kazanım konu ilişkisini yeterince anlayamadıkları, program okur yazarı olmadıklarını gösterdiği söylenebilir.

Tablo 8: GSDÖP’ndaki “Sanat Eleştirisi ve Estetik” öğrenme alanında yer alan grafik tasarım ile ilişkili kazanımları hangi konularla ilişkilendirmektensiniz? Niçin?

S.A.	<i>Afiş, el ilanı</i>
E.K.	<i>Amblem logo</i>
B.D.	<i>Afiş</i>
O.A.	<i>Geç</i>
K.D.	<i>8.3.4/8.3.6 blok yazı uygulamaları, 7.3.6/ 7.3.8 kent sembolleri, 6.3.2/6.3.3 Sanal âlemin tarih koridorları ve güzel ülkem (afiş), 5.3.2/ 5.3.3 /5.3.6 kendi müzemi kuruyorum konularını ilişkilendiriyorum.</i>
R.Ö.	<i>“Bilgi ve deneyimlerin sanat eserine yönelik bakış açısını nasıl etkilediğini açıklar ”kazanımı sanat eleştirisi ve estetik konusuna uygun bir kazanımdır, çünkü öğrenci geçmiş ve günümüzdeki sanat eserlerini, teknolojiyi kullanarak daha kolay ulaşabilir ve kıyaslayabilir.</i>
U.B.	<i>G.8.3.6. Çağdaş medyadaki imaj, yazı ve sembol gibi unsurların etkisini analiz eder.(Amblem, logo ve afiş tasarımı konuları işlerken.) G.6.3.1. Sanat eserini tanımlarken, çözümlerken, yorumlarken ve yargılarken eleştirel düşünme becerilerini kullanır.(müze broşürü)</i>
S.U.	<i>Renkler oran orantı formlar v.s</i>
C.S.	<i>Sanat eleştirisi</i>
E.S.	<i>Geç</i>
F.İ.	<i>Bu soru beni aşıyor</i>
N.D.	<i>Eser inceleme değerlendirme</i>
E.K.	<i>afiş ve broşür</i>
S.K.	<i>Amblem logo</i>
K.A.	<i>Grafik tasarım kazanımlarını soyut renk tasarımlarını eleştirerek ilişkilendirmeye çalışıyorum</i>
F.P.	<i>Görsel okuma çalışmalarında fotoğraf ve grafik reklam eserlerini tercih edebiliyorum. Güncel, hedefi net ve ilgi çekici buluyor öğrencilerim.</i>
S.B.	<i>G.5.3.2 - G.5.3.3 - G.6.3.1 - G.6.3.3. G.6.3.6 - G.7.3.1. G.7.3.2 G.7.3.7 - G.8.3.1 -G.8.3.6 - G.8.3.7(grafik tasarım çalışmaları incelenir.)</i>
H.A.	<i>Sanatçı eserleri</i>
B.A.	<i>Eser inceleme</i>
Y.B.	<i>8.3.1. kazanımı ve 7.3.2. kazanımını 7 ve 8. sınıflarda daha çok eser inceleme yoluna gidip öğrencilerin biraz daha düşüncelerini sorgulamalarını anlamalarını sağlamaya çalışıyorum. Eser incelemeyi 5. sınıflarla ya akıllı tahta da ya da Resim Heykel Müzesinde orijinal eser karşısında eser inceleme ile yapıyorum.</i>
E.T.	<i>Eleştiri, ürünün anlatmak istediği düşüncüyü anlatıp anlatmadığı</i>
C.R.	<i>Sanatçıların topluma sağladığı katkıları açıklar konulu kazanımı ele alıp çocukların eleştiri de yapabilmelerini sağlamak.</i>
G.S.	<i>Görsel sanat elemanları ve tasarım ilkeleri ile ilişkilendirilir.</i>

N.Ş.	<i>G.8.3.5 eserimin eleştirisi G.7.3.5 eserimin eleştirisi G.6.3.1 grubumla sanat etkinliği dosyası hazırlıyorum</i>
İ.G	<i>El sanatları özellikle çini ile ilişkilendiriyorum. Dönemsel özellik gösteren dünyaca ünlü soyut sanat eserlerinin incelendiği röprodüksiyonları inceleyip grafiksel soyut tasarımlar oluşturuyorum.</i>
H.T.	<i>Estetiğin güzel görme sanatı olduğunu bilir. Kendi estetik algısını oluşturur.</i>
Ö.B.	<i>Sanat eleştirisi için yalnızca resim konularını kullanıyorum grafik tasarım ile ilişkilendirmiyorum. Yalnızca geometrik desenler oluştururlarken bazı öğrencilerin çalışmalarını kandinsky andırıyor o zaman örnek göstererek eleştirmelerini sağlıyor ve bilgi veriyorum.</i>
H.Y.	<i>Bu konuları pek işleyemiyorum açıkçası</i>

Tablo 8. Gözlemlendiğinde bu soruya cevap veren öğretmenlerin bir kısmı, GS-DÖP’ndaki “Sanat Eleştirisi ve Estetik” öğrenme alanı ile ilişki kurmak yerine diğer öğrenme alanlarındaki kazanımlarla ilişkilendirmişlerdir. Kazanım örneği veren öğretmenler genel olarak grafik tasarım ile ilişkisi olmayan kazanımları örnek vermiş, gerekçesini ise açıklamamışlardır. Bir kısım öğretmen ise soru hakkında fikir beyan etmek istememiştir. Bu bulgudan yola çıkarak öğretmenlerin kazanım ve öğrenme alanlarını yeterince anlayamadıkları, kazanımlar ile konuları ilişkilendirmekte zorluk yaşadıkları söylenebilir.

Tablo 9: GSDÖP’ndaki grafik tasarım ile ilişkili kazanımların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Açıklayınız.

S.A.	<i>Yeterli</i>
E.K.	<i>Yeterli</i>
B.D.	<i>Yeterli</i>
O.A.	<i>Geç</i>
K.D.	<i>Evet</i>
R.Ö.	<i>Kısmen</i>
U.B.	<i>Ana sanat eğitimi grafik tasarım olan bir öğretmen için tabii ki yeterli değil. Grafik tasarımının öğrencilerin farklı ve yaratıcı düşünme becerilerini geliştirdiğini düşünüyorum.</i>
S.U.	<i>Evet</i>
C.S.	<i>Evet</i>
E.S.	<i>Evet</i>
F.İ.	<i>Evet</i>
N.D.	<i>Evet</i>
E.K.	<i>hayır. Sayısı artırılabilir.</i>
S.K.	<i>Evet</i>
K.A.	<i>Yeterli olduğunu düşünüyorum</i>

F.P.	<i>Sadece süre yetersizliği söz konusu. Kazanımlar olgun ve üretmeye elverişli.</i>
S.B.	<i>Yeterli.</i>
H.A.	<i>Yeterli</i>
B.A.	<i>Yeterli</i>
Y.B.	<i>Evet</i>
E.T.	<i>Yeterli</i>
C.R.	<i>Evet, yeterli olduğunu düşünüyorum çünkü zaman kısıtlı olduğu için fazla etkinlik yaptırılmada sıkıntı yaşıyoruz.</i>
G.S.	<i>Yeterli değil. Daha fazla kazanım olmalı.</i>
N.Ş.	<i>Yeterli oluyor</i>
İ.G.	<i>Yeterli.</i>
H.T.	<i>Hayır</i>
Ö.B.	<i>Grafik tasarım 1-8 arası öğrencilere zor geliyor. Resim yapmak istiyorlar. Ders saati de az olunca sıkılıyorlar 3 hafta aynı konuyu işlemekten.</i>
H.Y.	<i>Daha artırılabilir farklı kazanımlara ihtiyaç duyulabiliyor.</i>

Tablo 9. Gözlemlendiğinde öğretmenlerin tamamına yakını grafik tasarım ile ilişkili kazanımların yeterli olduğunu düşünmektedir. Bir kısım öğretmen ise süre sıkıntısı nedeni ile fazla etkinliğe yer veremediklerini, kazanımların esnek ve üretmeye elverişli olduğunu dile getirmişlerdir. Buradan hareketle öğretim programındaki grafik tasarım ile ilişkili kazanımların yeterli olduğu söylenebilir.

Tablo 10: GSDÖP'ndeki grafik tasarım ile ilişkili kazanımların sınıf düzeylerine göre uygun olduğunu düşünüyor musunuz? Açıklayınız.

S.A.	<i>Evet</i>
E.K.	<i>Uygun</i>
B.D.	<i>Sınıf seviyelerine uygun</i>
O.A.	<i>Geç</i>
K.D.	<i>Evet.</i>
R.Ö.	<i>Kısmen, hatta yetersiz olduğunu düşünüyorum. Öğrenciyi araştırmaya, sorgulamaya yönelten ve sonuç olarak daha farkında, estetik anlayışı açısından daha gelişmiş kişilere dönüştüren bir program kullanılmalı. Dönemimizin estetik anlayışı çok zayıf, öncelik buna verilmeli bence.</i>
U.B.	<i>Evet düşünüyorum.</i>
S.U.	<i>Evet</i>
C.S.	<i>Evet</i>
E.S.	<i>Evet</i>

F.İ.	<i>Evet</i>
N.D.	<i>5. sınıflarının düzeyinin üstünde. Nedeni ise ilkokulda görsel sanatlar dersi almadan altyapısız olarak geliyor.</i>
E.K.	<i>Evet.</i>
S.K.	<i>Evet</i>
K.A.	<i>Evet, uygun olduğunu düşünüyorum</i>
F.P.	<i>Evet.</i>
S.B.	<i>Uygun.</i>
H.A.	<i>Sınıf düzeyinin biraz üzerinde. Özellikle 5. Sınıflarda biraz daha hafif olabilirdi.</i>
B.A.	<i>Daha çok pilot okullar baz alındığı için, bu bölge okullarına biraz ağır geliyor</i>
Y.B.	<i>Evet. 5 sınıftan itibaren kademeli şekilde ivme kazanan kazanımlarla öğrencilerin özellikle grafik tasarım konularında düzeylerine uygun olarak şekillendiğini düşünüyorum.</i>
E.T.	<i>Evet. çocukların seviyelerine uygun.</i>
C.R.	<i>Evet, düşünüyorum çocukların düzeyine uygun konular.</i>
G.S.	<i>Sınıf düzeylerine uygun</i>
N.Ş.	<i>Evet</i>
İ.G.	<i>Uygun hale getirerek işliyoruz.</i>
H.T.	<i>Hayır</i>
Ö.B.	<i>Tam olarak değil. Kazanımların yapılabilmesi için yeterli süre yok. Kazanımlar bence hem çok fazla hem de her bölge için uygun değil. 1 saatlik ders için çok fazla kazanım ve konu var. 5. Sınıflar arasında ilkokulda resim yapmadan gelen öğrencilerim var, boyaya dokunmaya korkan öğrenci var. Çocuklar çok hazırlıksız</i>
H.Y.	<i>Genellikle 5.sınıf uygulamaları daha da genişletilebilir bazı konular ve kazanımlar gereksiz gelebiliyor öğrencinin daha önce hiç görmediği ve zevkli vakit geçirebileceği konular ve kazanımlar daha iyi olabileceğini düşünüyorum</i>

Tablo 10.'a bakıldığında öğretmenlerin büyük çoğunluğu GSDÖP'ndaki grafik tasarım ile ilişkili kazanımların sınıf düzeylerine göre uygun olduğu; sadece bir öğretmenin beşinci sınıflar için kazanımların ağır olduğu, bir öğretmenin ise uygun olmadığı ve bir öğretmenin ise 5. Sınıf düzey kazanımlarının genişletilebileceği görüşündedirler. Yeterli olmadığını düşünen öğretmen açıklamasında, öğrencilerin ilkokulda görsel sanatlar dersini yeterli düzeyde almadan ortaokula geldikleri için öğrencilerin konuları anlamakta güçlük çektiklerini gerekçe olarak belirtmiştir. Bu veriye göre GSDÖP'ndaki grafik tasarım ile ilişkili kazanımların sınıf düzeyine göre uygun olduğu söylenebilir.

Sonuçlar ve Tartışma

Son yüzyılda nüfusun artması, şehirlerin büyümesi, zamanın kıymetli bir unsur haline gelmesi, iletişime duyulan ihtiyacı ve ona harcanan zamanı önceki zamanlara

göre arttırmıştır. İletişimdeki artan bu ihtiyacın karşılanmasında rol üstlenen grafik tasarımın, günümüzde önemi daha da artmıştır. Afiş, dergi, kitap, katalog, broşür vb. gibi iki boyutlu kurumsal kimlik tasarımları; çevre mimarisinde üç boyutlu ürünler hala kullanılmaya devam ederken, teknolojinin yaşantımıza soktuğu internet, bilgisayar, cep telefonları bunların kullanımı esnasındaki yazılım ve ara yüz tasarımları ve hareketli olarak stüdyoda tasarlanan film jeneriklerine kadar birçok alanda farklı ürünlerin günlük yaşantımızda sıkça kullanılıyor olması, grafik tasarıma olan ihtiyacı ve önemi göstermektedir. Dolayısı ile bu araştırmada grafik tasarımın, güncellenen Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programındaki (1-8) kazanımlarla ilişkisinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi amaç edinilmiştir.

Araştırmada öğretmenler öğrencilerin hayal güçlerinin ve yaratıcılıklarının yeterli düzeyde olmamasını, malzeme, araç-gereç ve kitap vb. materyal eksikliği, ders süresi ve teknolojik olanakların (bilgisayar, akıllı tahta vb.) yetersizliğini, öğrencilerin konu hakkında ön bilgi düzeylerinin düşük olmasını, malzeme kullanımının yeterince bilinmemesini, atölyelerinin olmayışını, bazı konuların sadeleştirilmesinden dolayı konunun kavranamamasını görsel sanatlar dersini uygularken yaşadıkları problem olarak görmektedirler. Buna göre öğretmenlerin çoğunun, görsel sanatlar dersinde grafik tasarım konularını işlerlerken programa bağlı olmayan dış etkenlerden dolayı sorunlarla karşı karşıya kaldıkları görüşünde oldukları söylenebilir. Özellikle problem olarak öğrencilerin ön bilgilerinin olmamasının, teknolojik araç-gereç ve cihazların olmamasının, özgün fikirler çıkmamasının, ders süresinin yetmemesinin bir gerekçe olarak gösterilmesi anlamlıdır. Ayrıca bu veri, öğretmenlerin görsel sanatlar dersini uygularken öğretim programında yer alan uygulama esaslarını tam anlamıyla okumadıklarını, bu yüzden de yerine getiremediklerini göstermektedir. Çünkü özellikle GSDÖP'nun uygulama esasları incelendiğinde, programdaki kazanımların yerine getirilmesinde öğretmene esnek bir yapı sunmaktadır; yani program kazanımlarının uygulanmasında süre sıkıntısının yaşanmasının mümkün olmadığı ifade edilebilir. Bu duruma göre öğretmenlerin GSDÖP'ni yeterince incelemedikleri belirtilebilir.

Öğretmenler, mezun oldukları okulun GSD'ndeki grafik tasarım konularını uygulamalarında yeterli olup olmadığı hakkında, genel olarak yeterli olmadığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Öğretmenlerin bu soruya ilişkin açıklamaları incelendiğinde, yeterli grafik tasarım eğitimi almadıklarını, grafik tasarım eğitiminin baskı teknikleri olarak algılandığını, hocalarının iyi olmadığını, eski usül eğitim aldıklarından bilgisayar vb. teknolojik bilgileri içermediğini belirtmişlerdir. Ancak "sanatta olduğu gibi teknolojiye de yaratıcılık vardır, ama bu yaratıcılık insan yaşantılarına fayda sağlayacak şekilde mantıklı ve verimli bir şekilde oluşturulmuştur. Bu nedenle sanat ve teknoloji, tasarımlara form ve estetik görünüm kazandırma aşamasında paydaş olurlar. Bu anlamda ne sanatı teknolojiden, ne de teknolojiyi sanattan ayırmak mümkündür (Tepcik, Arslan ve Eyiol, 2005:46). Dolayısı ile eğitim çağı gerekliliklerine hatta geleceğe yönelik olmalıdır. Yani lisans düzeyinde verilen eğitim, geleceğin teminatı olacak olan ilk ve ortaokul öğrencilerinin nitelikli eğitim alabilmesini doğrudan etkilemektedir.

Araştırmada öğretmenlerin bir kısmı, mezun oldukları okulun GSD'ndeki grafik tasarım konularını uygulamalarında yeterli olmadığı yönündeki görüşlerine, ana sanat olarak resim aldığını, almış olanlardan bir kısmı ise grafik tasarım eğitimini bir dönem aldığını gerekçe olarak göstermişlerdir. Elde edilen bu bulgu, öğretmenlerin lisans düzeyinde yeterli grafik tasarım eğitimi alamadıklarını göstermiştir. Halbuki önemi giderek artan bir alanın eğitiminin lisans düzeyinde yeterince verilmemiş olması bir eksikliklerdir. Görsel Sanatlar dersinin sadece resim eğitimi veya onun türevleri olan baskı resim teknikleri vb. alanlar olarak görülmesi ve başta grafik tasarım olmak üzere diğer alanların (fotoğraf, animasyon, seramik, heykel, tekstil, mimari vb) önemsenmemesi kabul edilir bir durum değildir. Çünkü sanatsal kuramlar ve estetik nitelikler ele alındığında Stokrock ve Kırıçoğlu'na (1997:1.10) göre grafik tasarım (afiş, illüstrasyon, kitap kapağı vb.), işlevsel kurama örnek olarak verilmektedir. Yani estetik kuramları oluşturan alanlardan biri olan işlevsellik kuramının göz ardı edilmesi, görsel sanatlar eğitimini de sekteye uğratacaktır.

Araştırmada öğretmenler ile yapılan görüşmede, öğretmenlerin geneli GSDÖP'ndeki grafik tasarım ile ilişkili kazanımları sınıf düzeyine göre yeterli bulduklarını belirtmişlerdir. Ancak 28 öğretmenden biri tamamen biri de kısmen beşinci sınıf kazanımlarının çocukların seviyelerine göre ağır olduğu yönünde fikir beyan etmiş fakat bu görüşe gerekçe olarak öğrencilerin, ilkokulda görsel sanatlar dersini yeterli düzeyde almadan ortaokula geldikleri için konuları anlamada güçlük çekildiği açıklamasını getirmişlerdir. Bu durum, çoğu okulda görsel sanatlar dersinin sınıf öğretmenlerince yürütüldüğünden, özellikle grafik tasarım gibi çok geniş bir alan bilgisini ve tecrübesini gerektiren alan eğitiminin alınmamasından kaynaklı olan bir olgu olduğunu göstermektedir. Ayrıca bu durumun öğretmenlerin programa ve grafik tasarım konularına yeterli düzeyde hâkim olmadıklarından kaynakladığı ve ayrıca lisans eğitimi alan dışı olan öğretmenlerin görsel sanatlar dersi öğretmeni olarak atanmış olmalarından kaynaklandığı da söylenebilir. Nitekim mezun olduğunuz okul GSD grafik tasarım konularını uygulamanızda yeterli mi? Eğer cevabınız hayır ise lütfen açıklayınız? (Bkz: Tablo 2.) soruna yönelik, öğretmenlerin çoğunluğu hayır cevabını vermişlerdir.

Programın uygulanma esasları GSDÖP'nun sarmal bir yapıda yerine getirilmesini, bilgi ve uygulamaların basitten zora doğru gerçekleştirilmesini gerektirmektedir. Program 1. Sınıftan 8. Sınıfa kadar birbirini tamamlayan ve geliştiren kazanımlardan oluşmuştur. Sınıflar arasındaki bir kopukluk, öğrencilerin hedeflenen kazanımları yerine getirebilmesine engel olacaktır. Bu yüzden GSDÖP'ni yürüten öğretmenlerin kazanımların içeriği oluşturan bilgi, beceri, teknik, yöntem ve araç-gereç ile değerlendirme yapma konusunda yetkin olması gerekmektedir. Aksi durumda program amacına ulaşamayacaktır.

GSDÖP'ndeki genel ifadeler içeren ve kazanımları uygulayabilme sürecinde öğretmene olabildiğince esneklik sağlayan bir yapıda tasarlanmasına, ülkenin her köşesinde her türlü sosyo-kültürel yapıdaki okullarda rahatlıkla uygulanabilecek durumda

olmasına rağmen, programa ilişkin uygulama sürecinde sıkıntı yaşadıklarını belirten çok az öğretmenin, kendi bilgilerini özellikle grafik tasarım eğitimi konusunda güncellemedikleri, program okur-yazarı olmadıkları, programın öğrenme alanları ve uygulama esaslarını bütün olarak iyi anlayamamış olduklarını göstermektedir.

Program, öğretmenlerin kazanıma göre belirlediği konuyu, ister bir haftalık 1 ders saati süresi içerisinde, isterse birkaç haftalık ders saati içerisinde ele alıp gerçekleştirebileceği şekilde kurgulanmıştır. Dolayısı ile teknik kısıtlılıklar dışında bu konunun öğretmenlere engel olması söz konusu değildir. Nitekim bazı öğretmenler konuları birkaç haftaya yaydıklarını belirtmişlerdir. Yani süre kullanımı konuya göre öğretmene bırakıldığı için, sorun ortadan kaldırılmıştır. Ayrıca bu durum; öğretim programındaki kazanımların uygulanmasında okulun fiziki ve sosyo-kültürel yapısına uyarlanması ve eğitim paydaşlarının da çalışmalara dâhil edilmesi ile aşılabileceği söylenebilir. Örneğin; çevre sorunu olan bir bölgedeki bir okulda görev yapan bir öğretmen, konu olarak çevre sorunlarını ele alabilir ve bu konu ile ilgili fen bilgisi öğretmeniyle işbirliğine gidebilir. Uygulaması yapılacak çevre konulu afiş çalışması ile ilgili, fen bilgisi öğretmeninden çevre sorunlarına değinmesi sağlanabilir. Böylece dersin bilgi boyutu diğer bir ders sayesinde çözümlenebilir. Bu hem öğretmene zaman kazandırır hem de çocukların konuyu çabuk öğrenmesine yol açabilir.

Günümüz dünyasında grafik tasarım kavramı çok daha geniş bir alana hitap etmektedir. Bugünün dijital dünyası, diğer alanları etkilediği ve yeni mecralar oluşturduğu gibi, grafik tasarım mecrasını da zenginleştirmiştir. Fakat, öğretmenlerin görüşlerine başvuru bu çalışmada, programdaki grafik tasarım ile ilgili kazanımları hangi konularla işledikleri sorulduğunda, neredeyse tamamı afiş, logo, amblem, broşür, baskı resim gibi çalışmalar yaptırdıklarını, çok azı grafiti, tipografi ve exlibris yaptırdıklarını belirtmişlerdir. Hâlbuki bu durum, öğrencilerin derse karşı ilgisini, istek ve motivasyonunu düşürebilir. Çünkü öğrencinin çevresinde gördükleri, teknolojinin kendisine sundukları ve yaptıkları grafik tasarım uygulamaları ile tam anlamıyla karşılanmamaktadır. Artık bilgisayar ve ona bağlı programlar sayesinde hareketli afişlerin dahi yapıldığı bir ortamda ve çağda, öğrencilerin üstelik soyut kavramları sembolleştirmeleri, yani logo haline getirmeleri, sıkıcı ve anlamsız gelebilir. Dolayısı ile öğrencileri kendi çağımıza göre değil onların çağına uygun teknik ve konularla yüzleştirilmesi gerekir. Örneğin cep telefonları uygulamaları, emoji, gif animasyonlar, kinetik tipografi, deneysel tipografi (üç boyutlu), hareketli logolar vb. konular, çocukların ilgilerini daha çok çekebilir.

Öğretmenlerin GSDÖP'ndeki grafik tasarım ile ilişkili kazanımlara yönelik görüşme sorularına verdikleri cevaplar değerlendirildiğinde, birçoğunun öğrenme alanı-kazanım-konu ilişkisini kuramamış, kazanımları uygulatırken malzeme-teknik-yöntem olarak öğrenme alanı ve kazanımlarla tam anlamıyla ilgisi olmayan, birbirinden farklı örnekler vermişlerdir. Özellikle bilgiye dayalı görüşme sorularını cevaplamaktan kaçındıkları görülmüştür. Bu durum öğretmenlerin program okur-yazarı olma-

dıklarından, alanlarıyla ilgili yeterli kaynak araç-gereç ve malzeme bilgisine sahip olmadıklarından kaynaklandığı söylenebilir. Ayrıca Türkiye genelinde kapsamlı bir program tanıtımının yapılmamış olması da görsel sanatlar dersi öğretmenlerinin ders öğretim programını iyi özümseyememiş olmalarına, program uygulanırken uygulama sürecini kolaylaştıracak noktaları anlayamamalarına yol açtığı belirtilebilir.

Öğretmenlerin görüşlerine göre GSDÖP'ndeki grafik tasarım kazanımlarını gerçekleştirilemedeki yeterliliklerinin genel olarak iyi düzeyde olduğu saptanmıştır. Bu sonuç, programın kazanım, süre, konu ve mekân konusunda öğretmene esnek bir uygulama imkânı verdiğini kanıtlamaktadır. Programdaki grafik tasarım kazanımlarının yeterli düzeyde olduğunun belirtilmiş olması da programın genel olarak bu anlamda amacına uygun olarak hazırlandığını göstermektedir.

Öneriler

Görsel Sanatlar dersi öğretmenlerinin daha verimli ve istekli çalışabilmesi için çalışma alanlarında iyileştirme (atölye, sanat dersliği vb.) yapılmalıdır.

GSD'nde MEB başta olmak üzere, okul yönetimi, okul aile birlikleri ve sivil toplum kuruluşları GSD'nde kullanılacak demirbaş olabilecek araç-gereç ve malzeme desteği sağlamalıdır. Böylece öğrencilerin derse gelirken eksik malzeme ile geldiklerinde pasif olmaları engellenmiş olabilir.

GSD öğretmenlerinin program okur-yazarı olabilmeleri özendirilmelidir. Ayrıca, kendilerini yenilemelerine, Türkiye'de ve Dünya'da Görsel Sanatlar dersi ve grafik tasarım eğitimi adına neler yapıldığına dair kısa dönemler halinde eğitime alınmaları sağlanmalıdır. Bu uygulama MEB öncülüğünde üniversiteler, sivil toplum kuruluşları veya TÜBİTAK destekli yapılabilir. Ayrıca alan öğretmenlerinin yıl sonu ve sene başı seminer dönemlerinde bu konu üzerinde durulabilir.

GSD öğretmenlerinin alanlarında yüksek lisans ve doktora yapmaları teşvik edilmelidir. Bu konuda MEB'in her kademedeki görevli personeli (okul idaresi vb.) destek olmalıdır.

GSD öğretmenleri akademik olarak alan ile ilgili tez, makale, bildiri, kitap gibi akademik düzeyde hazırlanmış yayınları takip etmeleri teşvik edilmeli, ders ile ilgili yeni ürün, malzeme, materyal, yöntem, araç-gereç vb. hakkında tanıtımlar yapılmalıdır. Bu durum öğretmenlerin derse karşı tutumunu geliştirebileceği gibi, bilgilerini güncellemelerini de sağlayabilir.

Özellikle alan dışından gelerek görsel sanatlar dersi öğretmeni olarak görev yapan öğretmenler, seminer, hizmet içi eğitim, kurs vb. programlarla eğitime tabi tutulmalıdırlar. Bu eğitimler Türkiye geneli başta olmak üzere bölge veya il bazında mutlaka yapılmalıdır.

Görsel Sanatlar dersini yürüten öğretmenler, kendi derslerinin önemini sözel veya yazılı olarak anlatabilmeleri yanında, gerçekleştirecekleri yıl sonu sergileri, okul kori-

dorlarındaki sanatsal uygulamaları, grafik tasarım ürünlerinden oluşan ürünler, örneğin okulun web sitesi, okul gazetesinin tasarımı, mezuniyet kataloğu, sosyal içerikli (çevre, kötü alışkanlıklar vb.) afişler yaptırılarak okul koridorlarında sergilemeleri; fotoğraf koleksiyonu, kısa film, okul tanıtım filmi vb. ürünler yapılarak da dersin ve alan öğretmeni olmanın farklılığı ve özgünlüğü gösterebilmelidirler.

Öğrencilerin düzenlenen ulusal ve uluslararası yarışmalara katılmaları teşvik edilmelidir. Yarışmalara katılım ile öğrenciler yarışma konusu hakkında bilgi edinebilecekleri gibi, özgüvenleri de gelişmiş olabilir. Elde edilecek başarılar ise başta okul idaresi olmak üzere, veli, öğretmen ve öğrencilerin derse karşı tutumlarını olumlu etkileyebilir. Nitekim Emektar ve Mercin'in (2016:217) yaptığı "Sanatsal (Resim/Tasarım) Yarışmalarının Görsel Sanatlar Eğitimi Açısından Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi" adlı bir araştırmada, öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun yarışmaların kendileri açısından görsel sanatları anlamalarına ve biçimlendirme yapabilmelerine yardımcı olduğu anlaşılmıştır.

Her eğitim öğretim döneminin başında ve sonunda zümre öğretmenler kurulu toplantılarında ve seminer dönemlerinde, Görsel Sanatlar dersi öğretmenleri bir araya getirilip o dönemde yapılabilecek ve yapılmış olan etkinlikler değerlendirilmelidir. Bu toplantılarda öğretmenler guruplara ayrılıp her gurubun farklı bir teknik ve konu üzerinde uygulama örneklerini yapmaları ve diğer guruplara yaptırılmaları sağlanmalıdır. Ayrıca eğer ilde bir üniversite var ise ve bu üniversitede alan uzmanı akademisyenler bulunuyorsa, üniversitelerle işbirliği yapılmalıdır.

MEB öncülüğünde Görsel Sanatlar dersi öğretim programının 1-4. Sınıflarında derse giren sınıf öğretmenlerine kapsamlı bir program tanıtımı yapılmalı ve örnek uygulamalar yaptırılmalıdır. Bu eğitimlerde özellikle alan eğitimiyle ilgili güncel yöntem ve yaklaşımlar, araç-gereç ve malzemelerin kullanımı, ürünlerin/ eserlerin oluşturulması ve sergilenmesi vb. üzerinde durulmalıdır.

Kaynakça

- Demir, A. (1993). *Temel Plastik Sanatlar Eğitimi* Anadolu Üniversitesi A.Ö.F. Resim-İş Lisans Tamamlama Programı, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, s:127
- Emektar, A. ve Mercin, L. (2016). "Sanatsal (Resim/Tasarım) Yarışmalarının Görsel Sanatlar Eğitimi Açısından Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi / Evaluation of Artistic (Painting/Design) Competitions According to Student Views in Terms of Visual Arts Education", *TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-*, ISSN: 1308-2140, Volume 11/8 Spring 2016, ANKARA/TURKEY, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9734>, p. 203-212.

- Mercin L. ve A. O., Alakuş (2007) *Birey ve Toplum İçin Sanat Eğitiminin Gerekliliği*, **DÜ Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi**, 9, s14-20.
- Mercin, L. ve İ. Diksoy (2016). “Yenilenen Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programının Grafik Tasarım Öğretimine İlişkin Öğretmen Görüşleri” **“Uluslararası Geçmişten Geleceğe Sanat Sempozyumu”**, Hitit Üniversitesi Rektörlük Binası, 26-28 Eylül 2016, Çorum.
- Mercin, L., (2013). Çevre ve Kent Estetiği Açısından Grafik Tasarımın Önemi. **ULAKBİLGE Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt: 1; Sayı: 1. ss:1-9, DOI: 10.7817/ulakbilge-01-01-01.
- Özsoy, V. (2003). **Görsel Sanatlar Eğitimi**. Ankara. Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Stokrocki, M. ve O. T. Kırıçoğlu (1997). **Ortaöğretim Sanat Öğretimi**. Ankara: YÖK Dünya Bankası Yayınları.
- Tepecik, A.; A. A. Arslan ve P. Eyiol (2005). *Sanayileşmede Sanatın Yeri ve Önemi*. **Sanatta Anadolu Aydınlanması Ulusal Sanat Sempozyumu** Bildirileri içinde, Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, 02-05 Haziran, s. 41-47.
- Türkdoğan, G. (1986). **Sanat Eğitimi Yöntemleri**. Ankara Ayyıldız Matbaacılık.